

K32/13

Dep. 242(14)

7/13

J. Masiangoako 1/6

0-16 Swana Law and procedure.
Betrothal & Wedding.

1

Patlo ea mosadi: Bogolo-golo ka nako ea borre, re ne re sa ipatlele mosadi. Borre ba ne ba re sebeletsa tso tsothle. Go bolelela lefoko fela gore ge mosadi a ise a tabole ngoana, a re, ngoane oa tla tsaloang e le oa mosetsana ke mmadia ngoanake, mang mang. Go sita fa gongoe a be a ntshe kgomo gore eo gameloa ngoana. A ise a be a tsaloe. Le ge mosadi eo a ka tshola buna ba basimane, ga go na molato, fela ea tla tsalang e le oa mosetsana ke ene, ene. Le ge a ka fithlela monna eo a mmadieoang a setse a tsofetse. O tsoaneloa ke gore a mo nyale, ga gona ea ka ngongorega. Ga ne go se na mosimane ea nenga a ka ipatlela, mosetsana. Ge batsadi ba gagoe ba ise ba mmadieo. Ge ene a bolela gore o rata go nyala. Ba tla mmolela gore koa lapeng la mang mang le koa mang mang ke gona koa rona re le batsadi re bona gore mosadi a ka tsoa gona. Mosadi o nyaloa bothata ge a na le letsogo la go sebetse. Ge a se na seata sa go sebetse. Ga ba mo rate, le eseng go rata go utloa sepe ka ga mosetsana ea motlapa. Le ge mosimane a re oa mo rata. Dilo tse ge bagolo ba buile ga go na kgakgarakgara mo tsona. Ge ba re, re rata ngoana oa mang, mang le mosimane ga a na kang e a ka e buoang.

2

Gantsi-ntsi go nyaloa ka lesika. Mosimane o tsoanetse gore a nyale ngoana oa malomago, gongoe ngoana oa rakgadiagoe. Fela le mo bathong fela a ka nna a nyala ge batsadi ba gagoe ba rata. Ba bone gore ngoana oa mang mang o sebetse thata.

Batsadi ba mosimane ba buoa le batsadi ba mosetsana gore ngoana oa bona oa mosetsana ba se ke ba mo abela ope. Le ge a ne a batlilo ke motho, fela e se oa lesika la teng. Ge ba lesika ba tla go a thlathlamolloa gore ngoana oa kgaityadiake a ka se ke a thloka mosadi, ke tsoe ke tsetse mosetsana. Fela se ga se eona patlo le go siamisa le go lokisetse methla e tlang. Gore ge go romeloa batho gore ba eo go batla mosadi dikgang di be dintsi di itsioe gore le mosetsana a se ke a fela pelo.

Patlo: Mosadi ge a eo go batloa o batloa ke malomago mosimane le mangoanago mosimane, ke bona ba ba romoang gore ba eo

RM/

go batla mosadi. Ge ba se na go matla. Ba be ba tlisa dikgang gore mosadi ba mo athloletsoe. Ramosimane o tla ntsha dikgomo tsa bogadi, le malomago mosimane le ene o ntsha kgomo go tlatša, tse di ntshitsoe ke ntatagoe. Gape malomagoe o tsoanetse gape gore a ntshae e ngoe gape a thlabise setlogolo. Setlogolo le sona se fa maloma sona sengoe.

3 Batho ga ba dumelloe gore ba kam nyala bo mma bona. Ke gore monna a ka se ke a nyala mosadi oa ntatagoe. Le ge mosadi eo e se mmagoe, ga dumelloe. Ke gore ke mogatsa ntatagoe. Fela go dumelloa motho gore a nyale mosadi oa mogoloe, gongoe monna a nyale mosadi oa monae, Ke gore o o tshola bana ba monae gongoe mogoloe.

(Actual case) Radiseko o na a nyala mosadi oa mogoloe Moamogoe, erile Moamogoe a se na go soa Radiseko a be a nyala Motlatsi mogatsa mogoloe. E le gore a tsholele mogoloe bana.

(Actual case) Pelotona le ene o na a nyetse mogatsa monae Kokoe a ba patagantse le mosadi oa gagoe, e le gore a tshole bana ba ga monae. Ge Kokoe a se na go soa, mosadi oa Pelotona ga a ka a ngongorega, ge monna oa gagoe a nyala mosadi oa monae ka gore bana ba ga monae, ba ne ba tla lathlega. Dilo tsa bana ba ga di ea ka tsa thlakana le tsa bana ba ba tona. Di nnile tsa nela koa tsona dikgomo koa sakeng la tsona. Masimo fela jalo gore ba tle ba se ke ba bua thata ka moso ge Pelotona a se na go soa. Fela ga go a ka ga na matsoenyego, ka morago ga lesa la Pelotona. Bana ba ntlu e potlana, ba thlokometse dilo tsa bona. Ba ntlu e tona le bona ba thlokometse tsa bona.

4 Mosadi se a batloa: Mosadi ge a batloa go phuthisa lesika lothle le le fa gaufi, ke bona ba tllileng go bua le go athlola dikgang. Ge go batloa ngoana oa rakgadi mmagoe ene le ngoana ga ba buoe sepe. Go bua bo kgaitradie le bo monae. Ge ba se na go bua tso tsothle ba begela mmosetsana le ngoana oa gagoe gore dikgang di tsaea jang. Ene o tsaea fela se ba se buileng, ge ba dumetse le ge sa dumela. Bo-kgaitradie ke bo ntatago ngoana eo, mmagoe ga a na go itirela thato ea goe ka ene. Bo-kgaitradie ba tsoanetse gore ba morere, ba buoe tse ba a ratang k go di bua

RM/
XXXXXXXXXXXX

ka gagoe. Fela le ge bokgaitسادie ba buca mamosetsana o na le bona, eseng mosetsana. Ene o emela kgakala, le bona o tla utloa fela ge go se na go fedioa gore ga thoenng. Mosetsana o dumela fela se se bulloeng. Ge go thoe mosimane oa mo nyala, kgotsa ga mo nyale. Ga a na puo fa teng. Bo-kgaitسادie ba tla bolela kafa mosimane a ntseng ka teng. Gore a oa sebetša, a o motlapa. Le gore a mosetsana oa sebetša, kgotsa o motlapa. Ge mosimane a se na seatla sa go sebetša, ga go thoe sepe. Fela ge mosetsana e le motlapa. Ga ba mo nyadise, ngoana oa bona. Gongoe ba ka botša mosimane gore a o tla mo nyala fele e ntse e le motlapa. Ge a rata go mo nyala oa mo nyala. Ge a sa rate ga a mo nyale. Ba re mosadi tsoene o jaoa mabogo. Ge a se na go ka sebetša. O nyaloa ke ba ba sa mo itseng, ba ba mo itseng ga mo nyale ba mo feta.

Mosetsana ge a setse a batliloe, mosimane a mmatlileng a oa mo etela, ge a rata ga gona thibelo ea gore a se ke a mo etela. Fela ga se gore ba ka nna mmogo. Fo ga ba dumello gore ba kopane, e ka na molato o ka batlang dikgomo. Ge a se na go batlio a o sugeloa mesese ke bo ntatago mosimane ba be ba mo rokela kobo ea dinku, se ke se supo sa gore mosetsana o batliloe le gore ba tiisitse gore mosadi ke oa bona.

Lebeko le Mantshere.

Lebeko e ne e le mosimane oa kgoro ea masogoana a be a batleloa mosetsana a bidioa Mantshere oa ka koa kgorong ea monneng. Koa monneng e ne e le koa bo mogolo. Koa go tsetsoeng mmago Lebeko. Mmago Lebeko o narata gore Lebeko a nyale koa abo. Ge be go batlio a Mantshere. Go romile Rakhudu rangoanago Lebeko, le Motlatsi mangoanago Lebeko monna mmagoe. Ge ba se na go athlolela mosadi ntatago Mantshere a batla dikgomo di supa tsa bogadi. Ntatago Lebeko a ntsha di le tharo, malomago Lebeko a ntsha e le ngoe tsa nna nne. Ntatago Mantshere a fela a sa ntse a gana gore ga di ese fithle fa di batlang. Ntatago Lebeko a ntsha e le ngoe gape tsa nna thlano. Eanong ntatago Mantshere a di dumela, a di itumela a re, setlogolo mosadi ke eo ke ea mo go nna. Malomago Mantshere a ficia kgomo e ngoe ea tsoa gore le ene a thloboge ngoana oa kgaitسادie.

Go kopa lenyalo: Erile ga Rantshere a se na go itumela dikgomo go be go romioa bona batho ba neng ba ntse ba batla mosadi gore ba eo go kopa lenyalo. Rangoanago le Mangoanago Lebeko ba be ba tsamasa ba ea go kopa mosadi. Ge ba tsena ba fete ba bolela gore ba romiloe go tle kopa sego sa metsi. Le gona mosadi ba mmeka ke gore ba mo tsaea o ea koa gabo mosimane, ge ba se na go ba bolela. Mosadi ba mo athloleloa. Ba boela koa gae, a fithlisa dikgang. Janong ke go go boleloa lesika labo Lebeko gore Mantshere. Go be go beioa letsatsi le a tla nyalang ka l na. Ge be go apeioa mabjaloa, maomago Lebeko a be a ntsha kgomo go thlabisa setlogolo ntatago Lebeko le ene a be a ntsha kgomo le nku a thlabela ngoana. Ba koa gabo mosetsana b thlaba kgomo le dipodi tse tharo. Ge lenyalo le se na go fela koa gabo mosetsana go tsoanetsoo ga tsamaloa, bo mangoana go Mantshere ba gana gore ngoana mogoloe bona ga a tsoe ka ntlu, ge go sa ntshioa sepe. Go be go rongoa mothe go bolela ramosimane gore mosadi ba pala ka ene, gore ge go sa ntshioa sepe. Ga a e gope. Ralebeko a be a ntsha podi tse tharo, gore di eo lopolla mosadi. Motho ge a tla ka dipodi tsele di be di fete di begoa. Ba opa diatla mosadi a thloleloa tsela gore a ka tsamasa. Ge ba se na go tsena koa bo mosimane. Lenyalo la joo, ge le se na go fela, ba-nkokoago Mantshere ba be ba tla ba bitsa Mantshere le Lebeko, ba mo fa melao, ba re, Ngoanangoanaka monna o oa ikobeloe, ga go somanee le ene, o maballe, o se ke oa tshameka ka ene. Ke monna oa gago o tlat kgaogana le ene fela ge o soa. Monna ga a disioe, e se ka ea re o sa mmone, oa re monna ke rrago, ke ene a go tshotseng. Ba raea Lebeko ba re, mosadi ke eo ngoanangoanaka o mmaballe, o se ke oa mo tsoanya, oa mo itasa ke ene, ene mmago, mma batho o se ke oa tshameka ka ene, ge o ka tlola melao e, o tla otloa ke lefatshe. Go be go supedioa Lebeko le Mantshere ntloana fa thoko ga ntlu ea mmagoe gore ke eona ntlu ea tla nna mo eona, le monna oa gago. Go fithlela nako e ba tla agang ka eona. Ba raea Mantshere ba re ntlu ea go ke eo, thlokomela monna oa gago, o mo fe dijo ka nako.

8

Matsalago Mantshere a be a supetša Mantshere mabele le dipitsana le mogopyana a mmontsha gagoe, le oa monna oa gagoe a be a montsha le oa ntatagoe le oa ka ke eo. Ge o se na go tshola, o tsee mogopyana oa n atago le oa monna oago o e ise koa kgotleng. Nna ke le mmago ga ke thloketsoara sepe, tso tsothle di tla phethoa ke oena.

Lenyalo la Mantshere le ne le le monate thata, go ne go na le batho ba le bantsi thata, ba bina thata mabjalo e se le ka maloa ruri. Batho ba tagiloe thata. Mantshere le monna oa gagoe Lebeko ba le ka fa leobong la Mathlaku. Basadi ba mo duduetsa ba mo gasa ka mabele. Ge lenyalo le se na go feta ga sala ba lesika ba bangoe ba lesika ba ba koa kgakala ba tsamaea, ga sala ba ba fagaufi fela. Ke bona ba sale ba gora dipitsa le gokg kgarithla majaloe a tlogetsoeng. Le bona ba na ba tsamaea ka senya go fithlela ba phatlalala ba bothle. Goa sala bang ba gae fela. Ba se le ba phatlalatsa dilo tse ba neng ba di adimile go ba thusa mo lenyalong. Janong ba tlogela Mantshere le matsalagoe, gore ba sele ba sebetse tse ba sa di sebetse. Go ritela fa lapeng, le mo tlung e nang go nna bagoagodi ba bo mosetsana. Tseo ke tse di lebaneng Mantshere le matsalagoe.

9

Mosadi oa kgosi: Mosadi oa kgosi o mo tona o batloa ke bo rangoanago kgosi: Le ge kgosi e ka kgathloa ke mosadi fela mo motseng ea mo nyala ga se ene mosadi o mo tona ea ka tsalang kgosi, e tla busang batho koa morago. Bo rangoanagoe ba tsoanetse gore ba kopane e le bona fela ba kgosing, ba bolele gore nare ka kgosi e le e, ntata rona, mma rona ene o kae? Ba tla kgetha mo baneng ba bo rangoanagoe, ba re mma batho e ka nna eo. Ge ba se na go dumalana, ba tla bitsa kgosi e tla tsaea se ba se buileng. Go tloga fo eanong ba tsoanetse gore phuthe batho ba tle ba ba bolele gore mma batho ke ofe mo motseng oa bona. Gore ke ene a tla tsalang morena ea tlang. Batho ba tla opa diatla, ba re, Pula, pula. Go tloga fa go tla ntshioa batho gore ba eo go tsaea mosetsana eo. Go tloga ka lona letsatsi le batho ba boleletsoeng ka lona, mma batho, mosetsana eo, o tla iphithla gore a se ke a thlole a bonoa. Banna ba ba romiloeng go mo tsaea ba tsoanetse gore ba dise ntlu e ea bo. Gore ge a ka thela a tsoela

koa ntle, ba mo tsoare, ba mo ise koa kgosing. Ge a se na go tsena koa teng. Ge ntshioa ba bangoe gore ba eo go bolela, bo-mmagoe gore ba batlele ngoana oa bona koa kgosing.

10

Bo mmagoe ba tla tloga ba ea kgosi, ba ea go ipoga gore ba timeletsae ke ngoana. Ga ba itse gore o ile kae. Monna oa lekgotla o tla ba bolela ka fa ngoana oa bona a tseroeng ka teng. Ee gore bo mmagoe ga ba itse ba ntse ba itse koa ngoana oa bona a ileng, teng. Ba dirisa molao fela gore ba supa botona ba morena gore ba tsoanetse ba oba difathlego tsa bona fa pele gago. Ge ba se na go bolela ba boela koa gae. Morena le banna ba lekgotla ba tla se le ba bua dikgomo tsa bogadi le gore di eo tsoa koa morakeng ope oa kgosing. Ke gore dikgomo tsa kgosing di dintsi-ntsi di disioa ke batho ba le bantsi.

Ge ba se na go di bua le gore go ntshioa di le kae. Go batlhoa banna ba dikgosana ba le abedi gongoe ba lebararo gore ba di ise koa bo mosetsana. Ge di se na go isioa mosetsana o tla peai- oa letlalo la tae a isioa go bona mmagoe, ka gore o na a utsoitsoe. Ke gona a tla gogeng a boela koa kgosing. Ga a direloe lenyalo ka gore oa utsoia. Basadi ba ba nyetsoeng pele ba tsoanetse gore ba itse gore ke ene mmabo, ga ba mmfete ka sepe, go ntshioa batho ba ba tsoanetseng gore ba mo direle, ba mo thusa ditiro tsa ntlu ea gago. Batho ba ba mo thusang ba ga ba nnele i ruri le ene ba ne ba tsamasa go tla ba bangoe, fela jalo .

END S 242